

بلاغت

فهرست

شناسنامه

صاحب امتیاز: معاونت فرهنگی - اجتماعی دانشگاه الزهرا(س)
زیر نظر: اداره کل امور فرهنگی دانشگاه الزهرا(س)
مدیرمسئول: عاطفه عبدی

Atefeh.abdi70@gmail.com

سردبیر: فرزانه بهارلو
همکاران این شماره:
نیره خداداد شهری
فاطمه خسروی
سمیه خوانین مقدم

طراحی روی جلد و صفحه آرای: سپیده طالبی همت آبادی
کارشناس نشریه: زهرا وزیری
چاپ، صحافی و لیتوگرافی: دامون
نشانی: تهران، میدان ونک، ده ونک، دانشگاه الزهرا(س)،
ساختمان معاونت فرهنگی - اجتماعی، اتاق نشریات
تلفن: ۰۲۱-۸۸۰۵۶۹۰۸

صندوق پستی: ۱۹۹۳۸۹۱۱۷۶۴

رایانامه: archive.alzahra@gmail.com

وبلاگ: http://alzahra-archive-journal.blog.ir

- سخن سردبیر / ۲
- عوامل میکروبی آسیبرسان به مواد آرشیوی و کتابخانه‌ای / ۳
- بررسی رویکرد مجلس شورای ملی (دوره ۲۱ و ۲۲) نسبت به آرشیوها / ۵
- موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران / ۱۵
- فراهوان همکاری با فصلنامه علمی - دانشجویی مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهرا(س) / ۱۶

برگزاری کنگره‌های سالانه موجب ایجاد هم‌اندیشی در میان متخصصان می‌شود و اقدامات پیش‌رونده را شکل می‌دهد. این امر در رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی امسال به همت انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران در ۱۶ و ۱۷ آبان‌ماه به تحقق پیوست. در این کنگره متخصصان علم اطلاعات به بررسی مسائل و مشکلات پیش روی رشته پرداختند.

اما مسئله مورد بررسی این است که:

آیا نباید برای رشته مطالعات آرشیوی سهمی قائل می‌شدند؟

آیا واقعا رشته مطالعات آرشیوی نوپا تلقی می‌شود؟

آیا جایگاه رشته در حوزه علم اطلاعات بر این امر موثر بوده است؟

آیا فعالیت‌های علمی این حوزه که تاکنون به ثمر نرسیده است نیازمند بررسی نیست؟

بیش از یک دهه از فعالیت آرشیو بعنوان یک سازمان مستقل در ایران می‌گذرد. حضور متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی در گذشته بعنوان آرشیویست موجب ایجاد دوره‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت آرشیو در ایران شده است. البته این دوره‌ها را نمی‌توان جزئی از آموزش دانشگاهی قرار داد ولی پیوندی که آرشیو با کتابخانه دارد موجب شد تا واحدهای آرشیو در دانشگاه‌ها برای دانشجویان علم اطلاعات و دانش‌شناسی ایجاد شود. البته نمی‌توان گفت که این واحدها گویای عملکرد متخصصان در آرشیو است ولی تا حدی سوالات آنان را پاسخگو بوده است، از این رو به جهت نیاز آرشیو دانشگاه تهران و الزهراء^(س) به تربیت نیروی متخصص برای آرشیو در قالب رشته مطالعات آرشیوی پرداخت. پس به دلیل داشتن پیشینه‌ای پر بار نمی‌توان این رشته را نوپا تلقی کرد.

مهم‌ترین فعالیت آرشیو بعنوان سازمانی ملی، حمایت از پیشینه هویتی کشور است. بسیاری از اسناد و منابعی که باید در آرشیو نگهداری شوند، در کتابخانه‌ها نگهداری می‌شوند. حضور و تعامل آرشیویست‌ها در کنار سایر متخصصان موجب جذب این منابع به آرشیو می‌شود. به علاوه سازمان آرشیو همواره با چالش‌هایی روبرو بوده است که این تعامل موجب برطرف‌سازی چالش‌های مدیریتی در سازمان آرشیو نیز می‌شود.

آرشیویست‌ها هم از متخصصان علم اطلاعات هستند که از روزگاری دور در آرشیو فعالیت می‌کنند. آن‌ها همواره با مشکلاتی روبرو بوده‌اند که برای گذر کردن از آن نیازمند همفکری با سایر متخصصان علم اطلاعات بوده‌اند.

علی‌رغم آموزش آرشیو بعنوان یک رشته مستقل، سال‌های متمادی است که دانشجویان علم اطلاعات و دانش‌شناسی پایان‌نامه‌های خود را در این حوزه تدوین می‌کنند و تاکنون بسیاری از مسائل آرشیو را برطرف کرده‌اند. دانشجویان برای تدوین پایان‌نامه‌های جامع با مسائلی روبرو بوده‌اند که جز با بررسی همه جانبه توسط متخصصان علم اطلاعات قابل برطرف‌سازی نبوده است. پس لازم است تا پایان‌نامه‌ها و مسائل آنان بررسی گردد.

رشته مطالعات آرشیوی علی‌رغم پیشینه‌ای کهن در تاریخ ایران - نه لزوماً با این عنوان ولی با همین کارکرد - همبستگی شدیدی با علم اطلاعات و دانش‌شناسی دارد و بدلیل توجهی که به تازگی به آن مبذول داشته شده است، هنوز در میان متخصصان علم اطلاعات جایگاه خود را نیافته است. اختصاص دادن بخشی از کنگره‌ها ولو بسیار کم موجب شناخت بیشتر متخصصان و دانشجویان می‌شود و جایگاه رشته مطالعات آرشیوی را تثبیت می‌کند.

پس با توجه به مواردی که یاد شد، آیا نباید برای رشته مطالعات آرشیوی و آرشیویست‌ها جایگاهی در کنگره سالانه اختصاص داده می‌شد؟

آیا نباید به برگزاری همایش‌های تخصصی در این حوزه توجه شود؟

امیدواریم که متخصصان و دست‌اندرکاران به این امر توجهی بیش از پیش مبذول دارند.

سخن سردیپیر

معرفی کتاب

عوامل میکروبی آسیب‌رسان به مواد آرشیوی و کتابخانه‌ای

سمیه خوانین‌مقدم (دانشجوی ورودی ۹۴ کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهراء(س))
khavanin.1360@gmail.com

مشخصات شناسنامه‌ای

سرشناسه: قهری، محمد، ۱۳۳۸ -
عنوان و نام پدیدآور: عوامل میکروبی آسیب‌رسان به مواد آرشیوی و کتابخانه‌ای / مولف محمد قهری؛ با همکاری صدیقه روحی.
مشخصات نشر: تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری: ۲۲۵ ص.: مصور (رنگی).
موضوع: مواد کتابخانه‌ای -- نگهداری و مرمت
موضوع: مواد آرشیوی -- نگهداری و مرمت
موضوع: کتاب -- نگهداری و مرمت

این مجموعه مشتمل بر فصلی با نام فرهنگ واژه‌ها می‌باشد که در آن به ارایه تعاریف قابل فهم برای اصطلاحات نامانوس و واژه‌های تخصصی قارچ‌شناسی مورد استفاده در قسمت‌های مختلف کتاب پرداخته شده است. همچنین در بخش پایانی کتاب نمودار طبقه‌بندی قارچ‌ها آورده شده است. دارای دو نمایه فارسی و انگلیسی نیز می‌باشد.

مطالعه این کتاب برای دانشجویان رشته‌های بیولوژی، میکروبیولوژی، قارچ‌شناسی، مرمت آثار تاریخی، کتابداری، مطالعات آرشیوی، همچنین کارشناسان حفاظت و نگهداری از منابع آرشیوی و کتابخانه‌ای و آسیب‌شناسی توصیه می‌شود.

این کتاب به تفصیل درباره عوامل بیولوژیک میکروارگانیسمی شامل قارچ‌ها و باکتری‌های مسبب آلودگی و فساد در منابع کاغذی بحث می‌کند و در فصول جداگانه‌ای خصوصیات زیست‌شناسی، روش‌های جداسازی و شناسایی آن‌ها از روی اسناد آلوده و یا آسیب‌دیده کاغذی، انواع و چگونگی این آسیب‌ها و روش‌های کنترل و پیشگیری از آسیب را بیان می‌کند. برخی از حشرات مهم که موجب آسیب در اسناد و اشیای کاغذی می‌شوند نیز مورد بحث قرار گرفته است. همچنین انواع آسیب‌های وارده توسط این میکروارگانیسم‌ها به کارکنان بخش‌های حفاظت و مرمت مورد اشاره قرار گرفته است که آگاهی به آن در حفظ و ارتقای بهداشت و سلامتی کارکنان این بخش‌ها کمک می‌کند.

بخش اول: جنبه‌های عمومی آسیب‌شناسی عوامل بیولوژیک شامل: کلیات، ویژگی‌های قارچ‌ها، مقابله با آسیب‌های ناشی از قارچ‌ها، اشیاء غیر کاغذی تاریخی و فرهنگی، جنبه‌های بهداشت و سلامت کارکنان بخش‌های حفاظت و مرمت.

بخش دوم: خصوصیات زیستی عوامل میکروبی مسبب فساد کاغذ و مواد سلولزی شامل: آشنایی با خصوصیات باکتری‌های تجزیه‌کننده و مواد سلولزی و آشنایی با خصوصیات ظاهری و میکروسکوپی قارچ‌های آسیب‌رساننده.

اکثریت قریب به اتفاق جنس‌ها و گونه‌های قارچی معرفی شده در این کتاب، با نمونه‌گیری مستقیم از آثار و منابع آرشیوی و کتابخانه‌ای کاغذی و مجلد ارجاع داده شده به اداره کل حفاظت و نگهداری سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، به منظور انجام بررسی و مطالعات در خصوص آسیب‌های بیولوژیک وارده بر این منابع، و یا در پایش‌های ادواری آلودگی بیولوژیک هوای مخازن و فضاهای نگهداری از این آثار به دست آمده‌اند. تعداد معدودی از قارچ‌های معرفی شده، در مراکز مطالعات آرشیوی و کتابخانه‌ای سایر کشورهای جهان مورد شناسایی قرار گرفته و به عنوان عوامل آسیب‌رسان در مجموعه حاضر گنجانده شده‌اند.

مخاطبان این کتاب، پژوهشگران، کارکنان حوزه مرمت و حفاظت منابع آرشیوی و کتابخانه‌ای و دانشجویان رشته‌های کتابداری، مطالعات آرشیوی، هنر، باستان‌شناسی، مرمت آثار تاریخی می‌باشند.

مقاله

بررسی رویکرد مجلس شورای ملی

(دوره ۲۱ و ۲۲) نسبت به آرشیوها

نیره خداداد شهری^۱ (دانشجوی ورودی ۹۲ کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهراء (س))
Shahri.lib.65@gmail.com

چکیده

آرشیوها از قدیمی ترین سازمان های دانش محسوب می گردند. این نهاد فرهنگی همواره با هدف گردآوری، سازماندهی، حفاظت و نگهداری و نیز ایجاد دسترسی به اشیای حامل دانش و میراث فرهنگی گذشتگان، تأسیس و در طول سالیان گسترش یافته است. از سوی دیگر، مجالس و قوای مقننه با تصویب و اصلاح قوانین کشور و همچنین تخصیص بودجه سالانه، در شکل گیری و توسعه نهادهای میراث فرهنگی نقشی مهم و اساسی ایفا می کنند. لذا مشروح مذاکرات مجلس یکی از منابع منحصر بفردی است که می توان از آن به عنوان سندی معتبر و کامل در جهت تحلیل و بررسی تصمیم گیری ها و قوانین مصوب در مباحث مختلف استفاده نمود. بدین لحاظ، پژوهش حاضر تلاش می کند با روش تحلیل محتوای مشروح مذاکرات، رویکرد مجلس شورای ملی ایران در دوره های بیست و یکم و بیست و دوم را نسبت به یکی از نهادهای میراث فرهنگی کشور یا به عبارت دیگر، آرشیوها بررسی نماید.

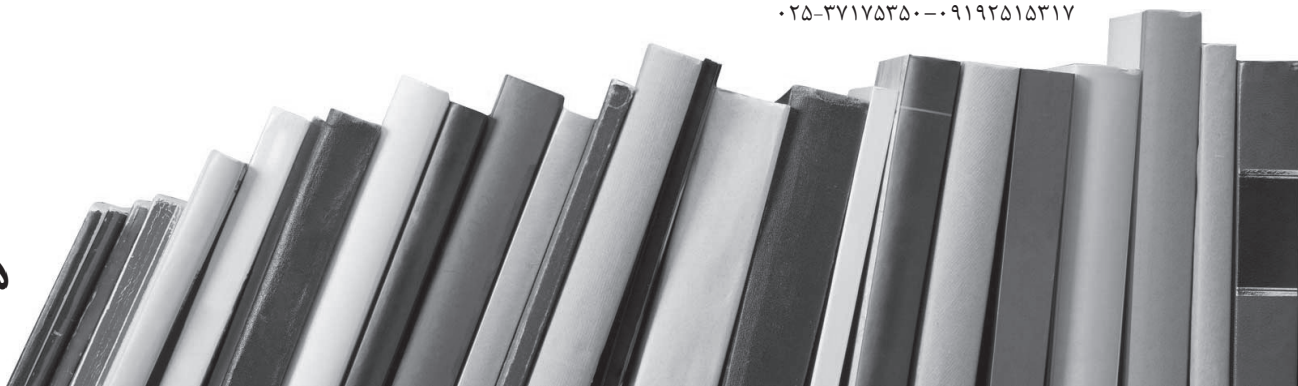
واژگان کلیدی:

نهادهای میراث فرهنگی، آرشیوها، مجلس شورای ملی، تحلیل محتوا، مشروح مذاکرات.

۱. آرشیویست مرکز اسناد آستان مقدس حضرت معصومه (س)

قم - میدان آستانه - مرکز اسناد آستان مقدس حضرت معصومه (س)

۰۲۵-۳۷۱۲۵۳۵۰-۰۹۱۹۲۵۱۵۳۱۷

مقدمه

کنکاش در لابلای اوراق تاریخ نشان می‌دهد، تشکیل مجلس شورای ملی در ایران، دستاوردی نبوده است که به آسانی برای مردم تحصیل شده باشد. صدور فرمان و تشکیل مجلس شورای ملی در ایران، ریشه‌های عمیق و پردامنه‌ای دارد که باید آن را در سلطنت پنجاه ساله ناصرالدین شاه و دوران هرج و مرج فرزندش جستجو نمود (عاقلی، ۱۳۸۵)؛ کوشش‌ها و مبارزات بی‌امان و دامنه‌داری که به تشکیل مجلس شورای ملی و تصویب نخستین قانون اساسی ایران انجامید.

اولین دوره مجلس شورای ملی در تاریخ ۱۴ مهر ۱۲۸۵ ش. با حضور نمایندگان که همگی از میان آقایان بودند، تشکیل و مظفرالدین شاه قاجار با تن تبار و با کمک صندلی متحرک برای افتتاح مجلس به کاخ بهارستان آمد. با این وجود، تا دوره بیست و یکم، بانوان نقش و حضوری در انتخابات مجلس نداشتند و با انحلال مجلس دوره بیستم در ۱۹ اردیبهشت ۱۳۴۰ که به فرمان محمدرضا شاه انجام گرفت و تجدید انتخابات موکول به اصلاح قانون انتخابات گردید. لذا در ۶ بهمن ۱۳۴۱ لایحه قانون اصلاحی انتخابات به تصویب دولت رسید. در نتیجه، مجلس بیست و یکم شاهد تحولاتی جدید به لحاظ حضور کشاورزان، کارگران و حضور بانوان در انتخابات بود (مجلس شورای ملی، ۱۳۸۴) و بیست و دومین دوره قانونگذاری نیز در روز جمعه ۱۴ مهرماه ۱۳۴۶ افتتاح گردید.

بی‌تردید مشروح مذاکرات مجلس، یکی از منابع ممتاز پژوهشی است که می‌توان از آن به عنوان سندی معتبر و منحصر بفرد یاد نمود. گفتگوها، نظرات و چالش‌هایی که در قالب مشروح مذاکرات نمایندگان، در ادوار مختلف مجلس عرضه شده است^۲، یکی از غنی‌ترین

منابع پژوهشی در باب تاریخ، فرهنگ، جامعه و سیاست ایران معاصر است. از سوی دیگر، نهادهای قانون‌گذاری با تصویب و اصلاح قوانین کشور و همچنین تخصیص بودجه سالانه، در شکل‌گیری و توسعه نهادهای میراث فرهنگی نقشی مهم و اساسی ایفا می‌کنند. از کهن‌ترین سازمان‌های فرهنگی که میراث‌دار دستاوردهای فکری و معنوی جوامع انسانی محسوب می‌گردند، می‌توان آرشیوها را نام برد. جامعه بشری، از چند هزار سال قبل این نهاد را برای گردآوری، سازماندهی، حفاظت و نگهداری و نیز فراهم کردن دسترسی به اشیای حامل دانش، ایجاد و آن‌ها را حفظ نموده است. بدین لحاظ آرشیو نه تنها نگاهبانی از میراث گرانبهای آدمیان را بر عهده داشته، بلکه دسترسی به این منابع بی‌بدیل را تسهیل نموده‌اند. فرایندی که در نتیجه آن، پیشرفت فرهنگی و آموزشی جوامع و تکامل سنت‌های مربوط به روش‌های نظام‌مند علمی حاصل شده است.

چنانکه اشاره شد، مشروح مذاکرات مجلس، یکی از منابعی است که می‌توان در جهت تحلیل و بررسی تصمیم‌گیری‌ها و قوانین مصوب در مباحث مختلف استفاده نمود. لازم به ذکر است که دوره‌های ۲۱ و ۲۲ که از سال ۱۳۴۲ تا ۱۳۵۰ را در بر می‌گیرد، به لحاظ تاریخی و سیاسی از سرنوشت‌سازترین دوره‌های تاریخی بوده است و چنانکه اشاره شد علاوه بر مبارزات سیاسی، رخدادهای مهم فرهنگی همچون تشکیل سپاه دانش، سپاه بهداشت، تدوین قانون تشکیل کتابخانه‌های عمومی و سازمان اسناد ملی در این دوره‌ها روی داده است. بنابراین پژوهش حاضر با هدف بررسی رویکرد مجلس شورای ملی ایران در دوره‌های بیست و یکم و بیست و دوم نسبت به آرشیو در کشور، بر آن است که به پرسش ذیل پاسخ گوید:

۲. ماده ۱۰۹- در هر جلسه رسمی به جز جلسات بررسی لوایح برنامه توسعه، بودجه سالانه و استیضاح یا رأی اعتماد به وزیران، سه نفر از نمایندگان می‌توانند به نوبت و طبق فهرستی که از قبل به قید قرعه توسط هیأت رئیسه تنظیم شده است، حداکثر به مدت هفت دقیقه نطق نمایند. همچنین دو نفر از نمایندگانی که در آن جلسه نوبت نطق نداشته باشند، به جهت مسائل ضروری می‌توانند یک ساعت قبل از شروع جلسه در لوح مخصوص یا دستگاه الکترونیکی ثبت نام کرده و حداکثر به مدت پنج دقیقه نطق نمایند. در صورتی که بیش از دو نفر از نمایندگان متقاضی این نطق باشند، هیأت رئیسه به قید قرعه به دو نفر وقت خواهد داد.

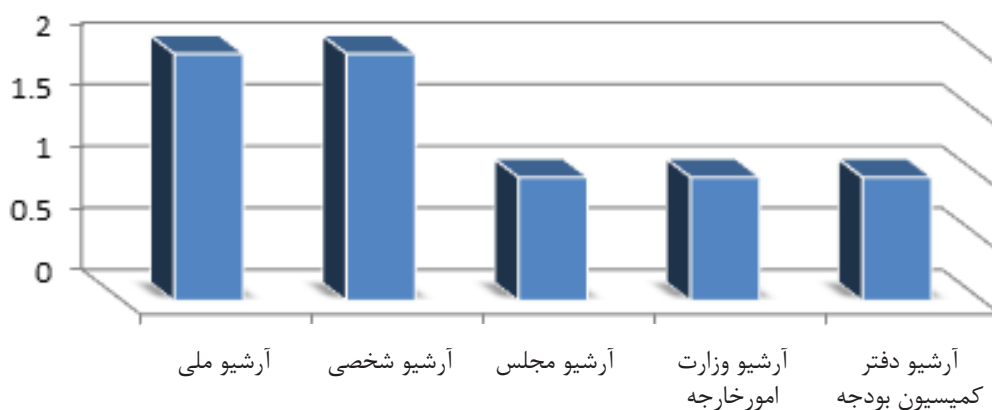
۱. مجلس شورای ملی (دوره ۲۱ و ۲۲)، در خصوص آرشیو، مرکز اسناد یا سازمان اسناد چه رویکردی داشته است؟ شیوه مورد استفاده در پژوهش حاضر، تحلیل محتوا است و محقق با استفاده از تحلیل محتوای مشروح صورتجلسات مجلس شورای ملی (دوره ۲۱ و ۲۲)، درصد پاسخگویی به سوال مطرح شده در این پژوهش هستند.

یافته‌های پژوهش

جهت پاسخ به پژوهش ابتدا اطلاعات کمی در رابطه با آرشیو مانند میزان استفاده از این واژگان توسط نمایندگان ملت و همچنین تعداد صفحات و جلساتی که به این موضوعات پرداخته‌اند، ارائه می‌شود. سپس

مطروحه در مجلس ایراد نموده‌اند. سوال پژوهش حاضر، بررسی رویکرد مجلس شورای ملی (دوره ۲۱ و ۲۲)، نسبت به آرشیوها بوده است. در پاسخ به این پرسش، بررسی‌ها نشان داد در دوره بیست و یکم مجلس شورای ملی به طور کلی در ۷ جلسه در مورد آرشیوها (مراکز یا سازمان‌های اسناد) صحبت شده است که ۷ صفحه از صفحات مشروح صورتجلسات به این موضوع اختصاص یافته و میزان تکرار این کلمه ۱۱ بار بوده است. نمودار شماره ۱۱ میزان حضور آرشیوهای مختلف در نطق‌های نمایندگان را نشان می‌دهد:

نمودار شماره ۱۱: آرشیوها در نطق نمایندگان مجلس شورای ملی دوره ۲۱

چنانکه نمودار شماره ۱۱ نشان می‌دهد آرشیو ملی (۲ بار) و آرشیو شخصی (۲ بار) دارای بیشترین تعداد حضور در نطق نمایندگان بوده است. پس از آن آرشیو مجلس، آرشیو وزارت امور خارجه و آرشیو دفتر کمیسیون بودجه نیز هر کدام یکبار در نطق نمایندگان جاری شده است. در صورتجلسات دوره ۲۱ مجلس شورای ملی از مرکز اسناد یا سازمان اسناد حرفی به میان نیامده، در ۹ آبان ۱۳۴۲، مهندس عبدالله والا، نماینده مردم خلخال، درباره لزوم تشکیل آرشیو ملی چنین نطق می‌کند:

مباحث مطرح شده در مشروح صورتجلسات مجلس شورای ملی به تفکیک دوره‌های مورد نظر که در این پژوهش دوره‌های ۲۱ و ۲۲ می‌باشد، با رویکرد تحلیل محتوا بحث و بررسی می‌گردد. بررسی مشروح مذاکرات نشان می‌دهد به طور کلی در دوره ۲۱ مجلس، ۳۸۱ جلسه و در دوره ۲۲، ۲۵۵ جلسه تشکیل شده است. متن مشروح مذاکرات مجلس را می‌توان در دو دسته کلی تقسیم‌بندی نمود: صحبت‌هایی که نمایندگان در نطق‌های خود داشته‌اند و سخنانی که در حین مذاکرات و بررسی لوایح و قوانین

مشروح صورتجلسات به این موضوع اختصاص یافته و دفعات تکرار این کلمه ۱۴۱ بار بوده است. نمودار شماره ۱۲ میزان حضور آرشیوهای مختلف در نطق‌های نمایندگان را نشان می‌دهد:

چنانکه نمودار شماره ۱۲ نشان می‌دهد آرشیو مجلس (۴ بار) دارای بیشترین تعداد حضور در نطق نمایندگان بوده است. پس از آن آرشیو شورای انقلاب اداری (۲ بار) بوده است.

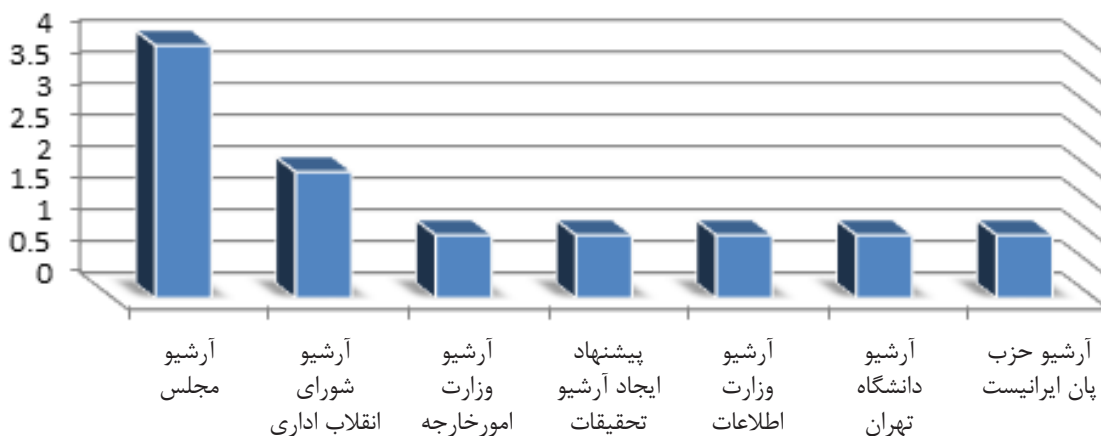
در دوره بیست و دوم مجلس شورای ملی، طرح تصویب سازمان اسناد ملی در دستور کار مجلس قرار گرفت که در ادامه به صورت مفصل بررسی می‌گردد. علاوه بر آن اول مهر ۱۳۴۸، محمدرضا شاه طی نطقی در مورد تشکیل مرکز اسناد و مدارک علمی ایران سخنرانی نمود:

«با پرداخت شهریه به صورت وام شرافتی افراد با استعداد ولی کم‌بضاعت توانسته‌اند به تعلیمات عالیه دست یابند. در امر تبادل نظر میان استاد و دانشجو و وارد کردن دانشجویان به اداره امور مربوط به کارهای تحصیلی خود و استفاده از وسایل جدید فنی و علمی در دانشگاه‌ها و نیز ایجاد مرکز اسناد و مدارک علمی ایران و توسعه آن به صورت یک محیط مناسب برای فعالیت محققان ایرانی قدم‌های جدیدی برداشته شده است.»

«بسیاری از مدارک و آرشیوهای ما که اسناد ذی‌قیمتی هست متأسفانه نه تنها در یک جا متمرکز نیست بلکه در دستگاه‌های مختلف اداری به صورت بسیار نامنظمی هست و لزوم جمع‌آوری و کلکسیونه کردن این قبیل اسناد بسیار از نظر تاریخ و از نظر ذخایر ملی به عقیده من قابل توجه است. خواستم استدعا کنم جناب آقای رئیس یک ترتیبی برای این کار بدهند یا در کتابخانه مجلس یا در یک آرشیو ملی این اسناد ذی‌قیمت، جمع‌آوری شود کما این که همه آقایان مستحضر هستند که مثلاً یکی از اسناد بسیار ذی‌قیمت که الان تصور می‌کنم که در اختیار دولت هم نباشد، مربوط به فراندومی بود که نادرشاه در دشت مغان کرد و این یک مقدارش پاره شده و از بین رفته و شاید در اختیار دستگاه‌های دولتی نباشد و من می‌خواهم استدعا کنم و مصرأً در این مورد تقاضا دارم که توجهی به این مطلب بشود که یک آرشیو ملی درست بشود یا کتابخانه مجلس در این راه اهتمام بورزد.»

هیچ موضوع، لایحه و قانونی در خصوص آرشیوها در دوره ۲۱ مجلس شورای ملی مطرح نشده است. در دوره بیست و دوم مجلس شورای ملی در ۲۴ جلسه در مورد آرشیوها (مراکز یا سازمان‌های اسناد) صحبت شده است که ۴۹ صفحه از صفحات

نمودار شماره ۱۲: آرشیوها در نطق نمایندگان مجلس شورای ملی دوره ۲۲

جدول شماره ۵: روند تصویب طرح تاسیس سازمان اسناد ملی ایران

ردیف	لوايح وقوانين
۱	شش تير ۱۳۴۷: دكتور يگانه، وزير مشاور، لايعه تشكيل مركز اسناد ملي ايران را به مجلس تقديم كرد: لايعه دوم لايعه‌اي است راجع به تشكيل مركز اسناد ملي ايران به طوري كه استحضار دارند افزايش روز افزون فعاليت‌هاي دستگاه‌هاي دولتي موجب مي‌شود كه به طور روز افزون اسناد و مدارك دولتي گردآوري بشود اين اسناد قيمتي اسنادي است كه بعد از گذشت مدتي به صورت اسناد بلا استفاده خواهد بود بايد ترتيبی اتخاذ كرد كه فضای زيادی از دستگاه‌هاي دولتي را نگیرد و به عكس قسمت ديگر اسنادی است كه بايد در يك مركزي كه با آخرين روش‌هاي مربوط اداره مي‌شود نگهداری بشود و در دسترس عموم علاقه‌مندان گذاشته بشود و به اين منظور لايعه جامعي برای تأسيس مركز اسناد ملي ايران تهيه شده كه تقديم ساحت مقدس مجلس شورای ملي مي‌كنم.
۲	چهارده آذر ۱۳۴۷: لوايح و كارهايي كه در دستور كار است (گزارش كميسيون‌هاي علوم، فرهنگ و هنر، دادگستري، نظام و امور استخدام و سازمان‌هاي اداري راجع به لايعه تأسيس سازمان اسناد ملي ايران.
۳	سي ارديبهشت ۱۳۴۸: لوايح و كارهاي خاتمه يافته (گزارش كميسيون فرهنگ و هنر در خصوص لايعه تأسيس سازمان اسناد ملي ايران شور اول)
۴	نوزده تير ۱۳۴۸: لوايح و كارهاي خاتمه يافته (گزارش كميسيون دارايي در خصوص لايعه تأسيس سازمان اسناد ملي ايران)
۵	نوزده تير ۱۳۴۸: لوايح و كارهاي در دستور كار (گزارش كميسيون دادگستري در خصوص لايعه دولت راجع به تأسيس سازمان اسناد ملي ايران)
۶	هيچده آبان تا شش آذر ۱۳۴۸: طرح گزارش شور اول كميسيون امور استخدام و سازمان‌هاي اداري راجع به لايعه تأسيس سازمان اسناد ملي ايران طرح تصويب گزارش شور اول كميسيون امور استخدام و سازمان‌هاي اداري راجع به لايعه تأسيس سازمان اسناد ملي ايران طرح و تصويب گزارش شور دوم كميسيون امور استخدام راجع به تأسيس سازمان اسناد ملي ايران و ارسال به مجلس سنا ماده سوم- رئيس سازمان اسناد ملي از بين مستخدمين عالي رتبه دولت كه داراي تحصيلات عاليه و سابقه تحقيق و تخصص در امور اداري و آرشيو باشد به پيشنهاد دبیرکل سازمان امور اداري و استخدامی کشور و تصویب هیئت وزیران انتخاب می‌شود.
۷	شش آذر ۱۳۴۸: طرح و تصويب گزارش شور دوم كميسيون امور استخدام راجع به تأسيس سازمان اسناد ملي ايران و ارسال به مجلس سنا
۸	هيچده آذر ۱۳۴۸: گزارش كميسيون فرهنگ و هنر، دارايي، دادگستري، علوم و آموزش عالي، امور استخدام و سازمان‌هاي اداري راجع به شور دوم لايعه تأسيس سازمان اسناد ملي ايران.

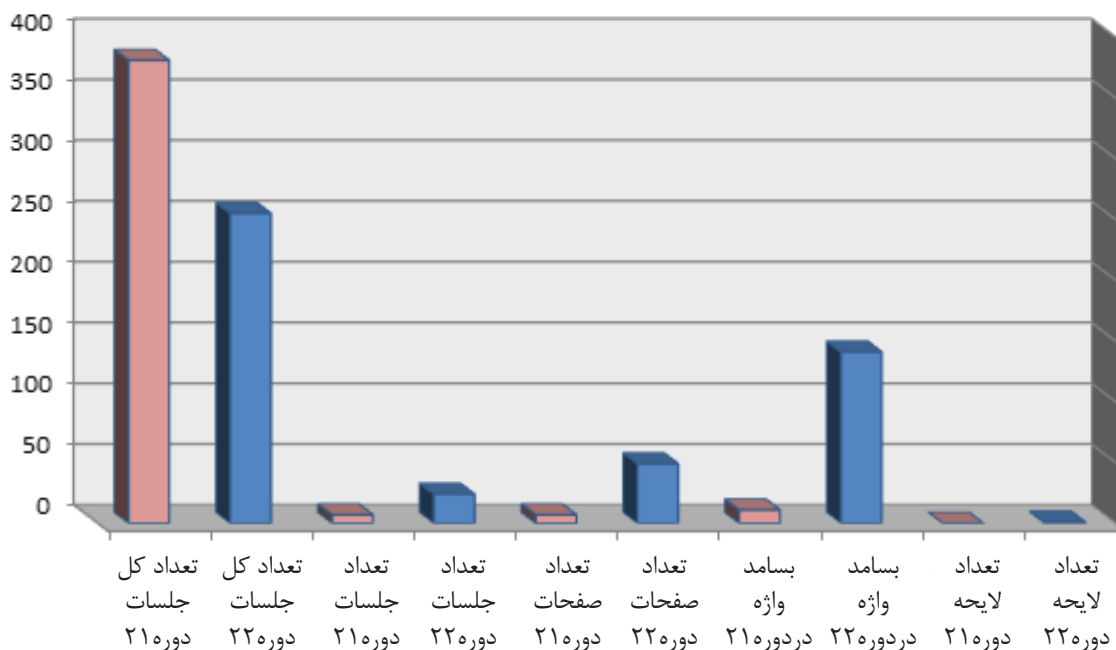
ردیف	لوايح وقوانين
۹	<p>بيست و هفت فروردين ۱۳۴۹: گزارش کمیسیون شماره ۳ (دادگستری و استخدام) در قبال لایحه شماره ۱۵۷۲۴ مورخ ۱۳۴۷/۴/۶ دولت راجع به تأسیس سازمان اسناد ملی ایران که ضمن مرقومه شماره ۹۴۲۷ و ۲۰۹ ل ق مورخ ۱۳۴۸/۹/۸ از آن مجلس محترم به مجلس سنا ارسال شده بود در جلسه روز شنبه ۲۲ فروردین ماه ۱۳۴۹ مطرح و با اصلاحاتی مورد تصویب قرار گرفت.</p>
۱۰	<p>هفده اردیبهشت ۱۳۴۹: طرح و تصویب گزارش کمیسیون امور استخدام و سازمان‌های اداری دایر به تأیید اصلاحات مجلس سنا در لایحه قانونی تأسیس سازمان اسناد ملی ایران و ابلاغ به دولت.</p> <p>قانون تأسیس سازمان اسناد ملی ایران</p> <p>ماده اول- به منظور جمع‌آوری و حفظ اسناد ملی ایران در سازمان واحد و فراهم آوردن شرایط و امکانات مناسب برای دسترسی عموم به این اسناد و همچنین صرفه‌جویی در هزینه‌های اداری و استخدامی از طریق تمرکز پرونده‌های راکد وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و امحا اوراق زائد سازمانی به نام سازمان اسناد ملی ایران وابسته به سازمان امور اداری و استخدامی کشور تأسیس می‌گردد.</p> <p>تبصره- اسناد مذکور در این ماده شامل کلیه اوراق، مراسلات، دفاتر پرونده‌ها، عکس‌ها، نقشه‌ها، کلیشه‌ها، نمودارها، فیلم‌ها، میکروفیلم‌ها، نوارهای ضبط صوت و سایر اسنادی است که در دستگاه دولت تهیه شده و یا به دستگاه دولت رسیده است و به طور مداوم یا غیر مداوم در تصرف دولت بوده و از لحاظ اداری، مالی، اقتصادی، قضایی، سیاسی، فرهنگی، علمی، فنی و تاریخی به تشخیص‌سازمان اسناد ملی ایران ارزش نگهداری دائمی داشته باشند.</p> <p>ماده دوم - سازمان اسناد ملی ایران دارای یک رئیس و یک شوری و تشکیلات لازم خواهد بود.</p> <p>ماده سوم- رئیس سازمان اسناد ملی از بین مستخدمین عالی‌رتبه دولت که دارای تحصیلات عالی و سابقه تحقیق و تخصص در امور اداری و تشخیص و بایگانی اسناد باشند به پیشنهاد دبیرکل سازمان‌امور اداری و استخدامی کشور و تصویب هیئت وزیران انتخاب می‌شود.</p> <p>رئیس سازمان اسناد ملی مأمور اجرای مصوبات شوری و مسئول اداره امور سازمان است.</p> <p>ماده چهارم- شورای سازمان مرکب از اشخاص زیر خواهد بود:</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱- وزیر امور خارجه ۲- وزیر فرهنگ و هنر ۳- دادستان کل ۴- دبیرکل سازمان امور اداری و استخدامی کشور ۵- دادستان دیوان محاسبات ۶- دو نفر از اشخاص متبحر در فرهنگ و تاریخ ایران به پیشنهاد وزیر علوم و آموزش عالی و تصویب هیئت وزیران که برای مدت سه سال انتخاب می‌شوند و انتخاب مجدد آنها بلامانع است. <p>به جای اعضای مذکور در چهار بند اول ممکن است معاونان آنها حضور یابند.</p> <p>اعضا شورا از بین خود یک نفر را به عنوان رئیس انتخاب می‌کنند.</p> <p>تبصره ۱- رئیس سازمان اسناد ملی ایران به عنوان دبیر شورا در جلسات شرکت می‌کند ولی حق رأی نخواهد داشت.</p> <p>تبصره ۲- نماینده وزارتخانه یا سازمانی که اتخاذ تصمیم درباره اوراق زائد و یا اسناد و پرونده‌های وزارتخانه یا سازمان در شورا مطرح است برای تبادل نظر به جلسات شورا دعوت می‌شود.</p> <p>تبصره ۳- آئین‌نامه طرز تشکیل جلسات شورا و ترتیب انتخاب رئیس و نحوه اتخاذ تصمیمات به تصویب شورا خواهد رسید.</p>

ردیف	لوايح وقوانين
۱۰	<p>ماده پنجم- وظايف شورى به شرح زير است:</p> <p>الف- تشخيص اوراق زائد قابل امحا و تصويب فهرست مشروح آن كه قبلاً از طرف سازمان اسناد ملي وزارتخانه يا مؤسسه دولتي ذيربط طبق مقررات اين قانون تهيه و تنظيم شده باشد.</p> <p>ب- تصويب آيين‌نامه‌هاي مربوط به نحوه بررسي و نقل و انتقال پرونده‌هاي راكد و اسناد ملي.</p> <p>ج- تصويب آيين‌نامه‌هاي مربوط به تنظيم و نگهداري اسناد ملي و گذاشتن آنها در دسترس عامه و همچنين مقررات مربوط به اسناد محرمانه و نحوه مراجعه به آنها.</p> <p>د- تصويب مقررات و ضوابط و معيارهائي كه وزارتخانه‌ها و مؤسسات وابسته به دولت بايد در تنظيم و ضبط و نگهداري پرونده‌ها و اسناد و مدارك رعايت كنند.</p> <p>ه- تدوين تعرفه‌اي كه طبق آن سازمان اسناد ملي در ازاي تهيه ميكروفيلم و فتوكپي و رونوشت گواهي شده و يا انجام خدمات مشابه از اشخاص (اعم از حقيقي و حقوقي) حق الزحمه دريافت خواهد كرد.</p> <p>تبصره- وجوه حاصل از بند (ه) اين ماه به حساب درآمد خزانه دولت منظور خواهد شد.</p> <p>ماده ششم</p> <p>الف- وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتي و وابسته به دولت مكلفند طبق آيين‌نامه‌اي كه به تصويب هيئت وزيران برسد بايگاني‌هاي خود را براساس اصول و روش‌هاي متحدالشكلي كه شوراي سازمان طبق بند (د) از وظايف خود تهيه کرده در مدتي كه در آئين‌نامه مزبور براي هر يك از سازمان‌ها تعيين خواهد شد تنظيم و پرونده‌هاي راكد را از پرونده‌هاي جاري تفكيك و طبقه‌بندي كنند.</p> <p>ب- وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتي و وابسته به دولت مكلفند كليۀ اسناد و پرونده‌هاي راكد را كه احتياجي به نگهداري آنها در سازمان‌هاي مربوط نيست براي نگهداري موقت به سازمان اسناد ملي بسپارند مگر آن كه از تاريخ تهيه و تنظيم سند و يا تاريخ آخرين برگ پرونده مدت چهل سال گذشته باشد كه در اين صورت بايد به طور دائم به سازمان اسناد ملي منتقل شود.</p> <p>تبصره- وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتي و وابسته به دولت و همچنين شوراي سازمان اسناد ملي مكلفند اسناد و پرونده‌هائي را كه طبق اين ماده در اختيار سازمان اسناد ملي قرار گرفته است و افشاي مطالب آنها به حقوق اشخاص و يا مصالح دولت لطمه مي‌زند براي مدت مقرر محرمانه محسوب دارند و سازمان مكلف است كه اين اسناد و پرونده‌ها را بر حسب مورد تا انقضای مدت مقرر و يا اعلام ثانوي وزارتخانه يا مؤسسه مربوط و يا تصميم مجدد شورى در دسترس مراجعان به استثنای مراجع صالحه قانوني قرار ندهد.</p> <p>ماده هفتم- آئين‌نامه مربوط به تشخيص اوراق زائد و ترتيب امحا آنها به پيشنهاد رئيس سازمان اسناد ملي و تأييد شورا به تصويب كميسيون‌هاي مربوط مجلسين مي‌رسد.</p> <p>ماده هشتم- وزارت جنگ از شمول مقررات اين قانون مستثني است و ترتيب نگهداري و حفظ اسناد ملي و همچنين امحای اوراق زائد در ارتش شاهنشاهی با اطلاع سازمان اسناد ملي به تشخيص هيئت صلاحيتداري خواهد بود كه به اين منظور تشكيل مي‌شود. طرز تشكيل هيئت مزبور و نحوه اجرا مفاد اين ماده به موجب آيين‌نامه‌اي خواهد بود كه توسط وزارت جنگ تدوين و تصويب مي‌شود.</p> <p>مخبر كميسيون امور استخدام و سازمان‌هاي اداري- ديهمم گزارش از كميسيون دارايي به مجلس شوراي ملي</p>
۱۱	<p>ده خرداد ۱۳۴۹: لوايح و كارهاي خاتمه يافته (گزارش كميسيون‌هاي نظام، دارايي، امور استخدام و سازمان‌هاي اداري و ... راجع به لايحه تأسيس سازمان اسناد ملي ايران)</p>

در نمودار شماره ۱۳، رویکرد مجلس شورای ملی در دوره ۲۱ و ۲۲ نسبت به آرشیو مقایسه شده است:

نمودار شماره ۱۳: مقایسه عملکرد مجلس دوره ۲۱ و ۲۲ نسبت به آرشیو

تنظیم اوراق و پرونده‌ها و حفظ و نگهداری اسناد تاریخی کافی می‌دانستند و عده‌ای نیز با توجه به «آرشیو ملی» سایر کشورها، اهداف و وظایف و تشکیلات جامع‌تری برای مرکز در نظر داشتند. برای انجام این امر خطیر سازمان دیگری را با نام «آرشیو ملی ایران» پیشنهاد دادند و برخی نیز بر تلفیق هر دو سازمان «مرکز بایگانی راکد و آرشیو ملی» اصرار می‌کردند.

نتایج مطالعات مذکور در شهریور ۱۳۴۴ در چهار فصل تدوین و به شرح زیر ارائه گردید:

- لزوم و اهمیت آرشیو ملی،
- اهداف، وظایف و تشکیلات آرشیو ملی،
- بررسی تاریخچه آرشیوهای ملی آمریکا، انگلیس، کانادا، فرانسه، شوروی، دانمارک، هندوستان، پاکستان و مالایا،
- اصول، روش‌ها و مقررات امحای اوراق زائد. به دنبال آن ضرورت انجام امور مربوط به جمع‌آوری،

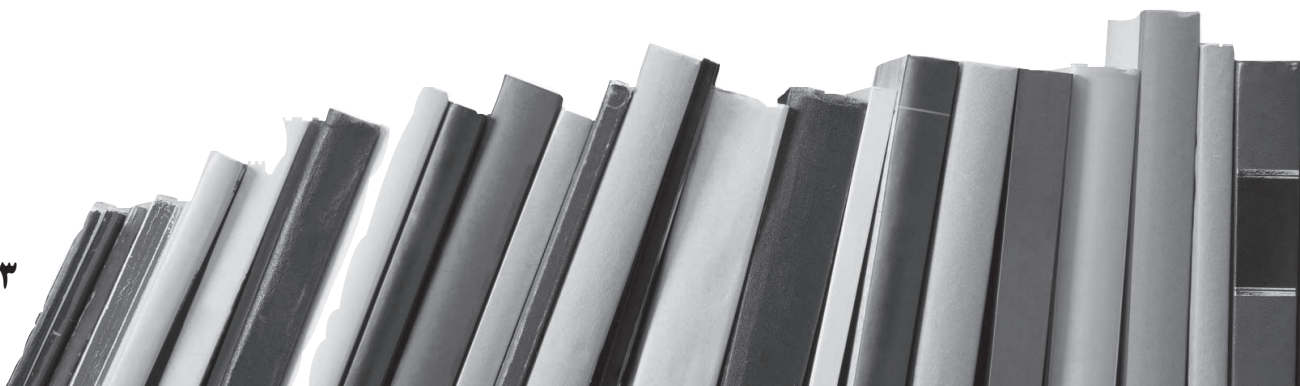
مطالعات منسجم اولیه برای تأسیس آرشیو ملی ایران و تعیین تکلیف حجم انبوه اسناد راکد دستگاه‌های دولتی و وابسته به دولت از سال ۱۳۴۲ شروع شد. چنین پیش‌بینی شده بود که قبل از کسب مجوز قانونی برای امحای اوراق زائد و تأسیس «آرشیو ملی ایران» برای حفظ و نگهداری اسناد واجد ارزش دائمی و پرونده‌هایی که راکد تشخیص داده شده و مورد مراجعه مستمر نیستند، مرکزی مجهز، همانطوری که در سایر کشورها معمول است ابتدا در تهران و به تدریج در استان‌ها ایجاد شود. در نتیجه طرح ایجاد «مرکز بایگانی راکد» در اواسط سال ۱۳۴۳ تهیه شد و پس از تأیید هیئت رئیسه شورای عالی اداری کشور در مورخ ۱ دی ۱۳۴۳ با شماره ۴۰۱۶۲ هیئت وزیران به تصویب رسید. با عدم تأمین اعتبار، اجرای طرح مذکور مسکوت ماند. ولی مطالعات مربوط به تأسیس آرشیو ملی ادامه یافت. عده‌ای از دست‌اندرکاران، «مرکز بایگانی راکد» را برای

حفظ نگهداری اسناد ملی، امحای اوراق زائد و ارائه به محققان را در یک سازمان واحد مسلم ساخت و از این پس واژه «اسناد ملی» به جای «آرشیو ملی» در مکاتبات به کار برده شد و در ۳۱ خرداد ۱۳۴۵ همراه با تدوین دومین قانون استخدام کشوری، شورای عالی اداری، سازمانی را با اختیارات بسیار گسترده به نام «سازمان امور اداری و استخدامی کشور» تأسیس نمود. از این رو تلاش‌های سازمان امور اداری و استخدامی کشور در جهت کسب مجوز قانونی برای تأسیس «سازمان اسناد ملی ایران» افزایش یافت. لایحه مورد نیاز که از اواسط سال ۱۳۴۵ در دست بررسی و تهیه بود، مورد تجدید نظر قرار گرفت و در تاریخ ۲۳ آبان ماه ۱۳۴۵ به هیأت دولت تقدیم شد. هیأت دولت در ۲۹ خرداد ماه ۱۳۴۷ لایحه‌ای را که در ۸ ماده و چهار تبصره تکمیل شده بود، تصویب کرد. این لایحه در تاریخ چهارم شهریور ماه ۱۳۴۷ تقدیم مجلس شد و نزدیک به یک سال (از پنجم آبان ۱۳۴۷ تا ۱۹ مهر ۱۳۴۸) در کمیسیون‌های ششگانه: استخدام، دادگستری، فرهنگ و هنر، علوم و آموزش عالی، دارایی و نظام تحت بررسی قرار گرفت و در جلسه ششم آذرماه ۱۳۴۸ لایحه به تصویب مجلس شورای ملی رسید و برای اظهارنظر و تصویب به مجلس سنا ارسال شد. پس از تصویب مجلس سنا سرانجام در جلسه مورخ ۱۷ اردیبهشت ۱۳۴۹ مجلس شورای ملی، قانون تأسیس سازمان اسناد ملی ایران به تصویب نهایی رسید و برای اجرا به دولت ابلاغ شد. سرانجام در سال ۱۳۸۱ نیز با مصوبه شورای عالی اداری، سازمان اسناد ملی ایران با کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ادغام و «سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران» ایجاد شد. از این پس سازمان اسناد ملی با نام «معاونت اسناد ملی» وظایف تخصصی و مأموریت‌های محوله به آرشیو ملی ایران را عهده‌دار می‌باشد (وهایی، ۱۳۹۳، صص ۲۸۰-۲۸۱).

نتیجه‌گیری

نهادهایی همچون آرشیو قادرند در زمینه حفظ سلامت فرهنگی افراد جامعه، نقش بسزایی داشته باشند. در این فضاهای ساختارمند، در واقع حافظه مستند و جمعی مردم جهان که به نوبه خود انتقال‌دهنده حجم زیادی از میراث فرهنگی و بیانگر کشفیات، اتفاقات، موقعیت‌ها و شکست‌ها است، ثبت و ضبط می‌گردد. حافظه‌ای که میراث گذشته برای نسل کنونی و آینده است و آرشیوها از جمله مهم‌ترین مراکزی‌اند که در حفظ این میراث اهمیت دارند. بنابراین بررسی دیدگاه‌های دست‌اندرکاران، نمایندگان و تصمیم‌گیران درباره آرشیوها، بدون شک می‌تواند زوایای نوینی از تاریخ گذشته کشور را نمایان کند.

از سوی دیگر، نهاد قانونگذاری شاخص‌ترین نماد مردم‌سالاری است که به اشکال گوناگون در ساختار حکومت‌ها به چشم می‌خورد. این نهاد سیاسی، که به شکل نوین آن، قدمتی بیش از سه قرن دارد؛ حلقه واسط مردم و حکومت، و مرجع تدوین قوانین و نظارت بر حسن اجرای آن است. سابقه این نهاد در کشور ما، ایران نیز به بیش از یکصد سال می‌رسد. با این حال، چنانکه یافته‌های این پژوهش نشان داد در نطق‌ها و لوایح مجلس آرشیوها بسیار کم مورد توجه نمایندگان مردم قرار گرفته‌اند. البته به طور کلی می‌توان گفت که مجلس دوره بیست و دوم در تأسیس سازمان اسناد ملی نقش اساسی به عهده داشته است.

- احمدی زمانی، رضا (۱۳۸۰). «معرفی مشروح مذاکرات مجلس». پیام بهارستان. شماره ۱۰. صص ۱۱-۱۵.
- «اطلاعاتی درباره کتابخانه پهلوی» (۱۳۴۶). مهر. شماره ۵. صص ۳۴۹-۳۵۲.
- پاشایی‌زاد، حسین (۱۳۸۸). «تاثیر فناوری‌های نوین بر همگرایی میان نهادهای میراث فرهنگی (کتابخانه‌ها، آرشیوها و موزه‌ها)». گنجینه اسناد. شماره ۷۵. صص ۸۵-۹۶.
- رضایی شریف‌آبادی، سعید (۱۳۸۸). آرشیو، کتابخانه و موزه: وجوه اشتراک و افتراق. تهران: نشر کتابدار.
- صدر، هومن (۱۳۹۴). «تاریخچه موزه ایران باستان». مجله فرهنگی طاوس. شماره ۷، بازیابی شده در تاریخ ۱ خرداد ۱۳۹۴، قابل دسترس در:

<http://www.tavoosonline.com/Articles/ArticleDetailFa.aspx?src=۹۰&Page=۱>

- طهرانی‌پور، وحید (۱۳۸۸). «بررسی وجوه افتراق و اشتراک کتابداری، آرشیوداری، موزه‌داری و آرشیوداری دیداری و شنیداری». در مجموعه مقالات آرشیو، کتابخانه و موزه: وجوه افتراق و اشتراک. به کوشش سعید رضایی شریف‌آبادی و نگین نیکو منظری. تهران: نشر کتابدار.
- عاقلی، باقر (۱۳۸۵). «تاریخچه مجلس شورای ملی». گنجینه اسناد. شماره ۶۲. صص ۶۸-۷۴.
- مجلس شورای ملی (۱۳۸۴). مجله یاد. شماره ۷۵. صص ۲۴۸-۲۵۱.
- مشروح مذاکرات مجلس: تاریخ بازبینی: آدرس:
- http://ical.ir/index.php?option=com_content&view=article&id=۲۳۷۷&Itemid=۱۲
- وهابی، فتانه (۱۳۹۳). «آرشیو در ایران: بررسی تاریخچه‌ای» در غلامرضا عزیزی (ویراستار)، مجموعه مقالات اولین همایش ملی آرشیو (صص. ۲۷۱-۲۹۰). تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.

منابع

معرفی سازمان‌های آرشیوی داخلی

مطالعات تاریخ معاصر ایران

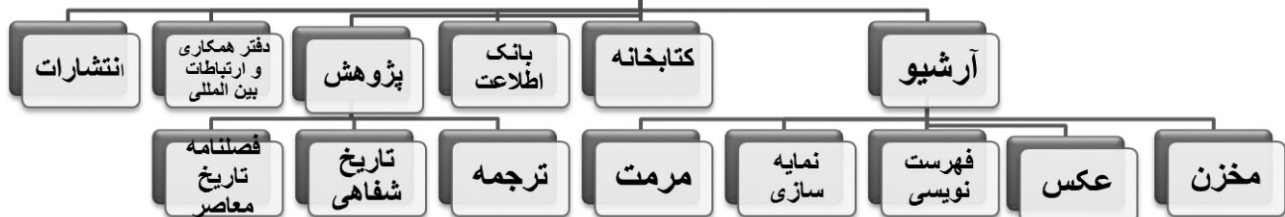
مؤسسه

فاطمه خسروی (دانشجوی ورودی ۹۴ کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهراء(س))

Fatemekhosravi57@yahoo.com

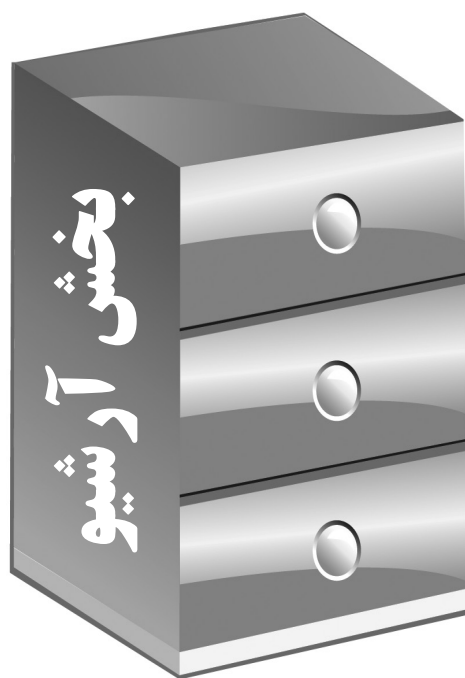

مؤسسه مطالعات
تاریخ معاصر
ایران

موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران در سال ۱۳۶۵ با نام موسسه پژوهش و مطالعات فرهنگی با بهره‌گیری از اسناد قابل توجهی که پس از پیروزی انقلاب اسلامی در اختیار مرکز قرار گرفته بود، شکل گرفت. ویژگی اصلی اسناد موجود در موسسه خصوصی بودن قسمت کثیری از آنهاست و همین موجب تمایز این اسناد از سایر مجموعه‌های مشابه می‌شود. بخش‌های این موسسه عبارتند از:

مخزن: مسئول گردآوری و نگهداری اسناد و مدارک است. این اسناد شامل مجموعه ارزشمندی از اسناد دولتی و شخصی، خاطرات و نامه‌های رجال سیاسی، عکس، اسلاید، فیلم و نوار صوتی از ابتدای دوره قاجار تا پایان سلطنت پهلوی است؛ عکس: فهرست‌بندی و نمایه‌سازی کلیه عکس‌های موسسه که مجموعه‌ای از ده‌ها هزار قطعه در موضوعات مختلف مانند سیاستمداران ایرانی و خارجی، ابنیه و وقایع مربوط به دوره قاجار و پهلوی است، را برعهده دارد؛ فهرست‌نویسی: سازماندهی اسناد با ذکر نام افراد، اماکن، تاریخ و یافتن واژه‌های کلیدی اسناد؛ نمایه‌سازی: ارائه موضوع سند در قالب عنوان و کلیدواژه‌های بکار رفته در اصطلاحنامه و مستندسازی اسماء، رجال و موضوعات؛ مرمت: ضدعفونی، مرمت و تکثیر منابع آرشیوی موسسه.

معاونت پژوهش گردآوری اطلاعات جدید و تحقیق در زمینه‌های مورد نیاز موسسه و ارائه پروژه‌های تحقیقاتی با استناد به مدارک تاریخی و بهره‌گیری از منابع نویافته و اطلاعات شفاهی را عهده‌دار است. زیرمجموعه‌های این معاونت به شرح زیر است:

ترجمه: ترجمه اسناد و مقالات از زبان‌های انگلیسی و فرانسه به فارسی و ترجمه کتب و منابع دست اول و معتبر در زمینه تاریخ معاصر ایران.

تاریخ شفاهی: ثبت و ضبط اطلاعات شفاهی رجال موثر در تحولات چند دهه اخیر.

فصلنامه تاریخ معاصر ایران: جمع‌آوری مطالب از نویسندگان، محققین و مترجمین به صورت مقاله، خاطرات، اسناد، نسخه‌شناسی تاریخ معاصر ایران، نقد و بررسی کتاب و انتخاب مطالب مورد نظر برای چاپ در فصلنامه توسط هیئت تحریریه فصلنامه.

فراخوان همکاری با فصلنامه علمی – دانشجویی مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهراء (س)

فصلنامه علمی – دانشجویی مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهراء (س) از کلیه دانشجویان که تمایل دارند مطالب خود را برای این نشریه ارسال کنند، درخواست می‌کند تا آثار خود را به همراه مشخصات (نام، نام خانوادگی، مقطع تحصیلی، دانشگاه محل تحصیل) در موضوعات ذیل از طریق پست الکترونیک به آدرس archive.alzahra@gmail.com (ارسال نمایند).

- مقاله‌های آرشیوی
- معرفی سازمان‌های آرشیوی داخلی
- معرفی سازمان‌های آرشیوی خارجی
- معرفی کتاب در حوزه آرشیو
- معرفی پایان‌نامه‌های مربوط به حوزه آرشیو
- معرفی چهره‌های آرشیوی (به طور مثال سندشناس، سکه‌شناس و ...)
- معرفی وب‌سایت‌های آرشیوی
- آشنایی با اصطلاحات آرشیوی
- اخبار آرشیوی
- گزارش سمینار، سفرانی و همایش‌های آرشیوی
- معرفی تکنولوژی‌های روز مرتبط با رشته
- عکس‌های تاریخی معتبر همراه با توضیحات
- مطالب مناسبی تاریخی
- طنز انتقادی
- خاطره‌های جالب کارآموزی، خاطره‌های شغلی و خاطره‌های تحصیلی